

Sygn. akt **III AUa 554/17**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 lipca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Dorota Goss-Kokot

Sędziowie: SSA Katarzyna Schönhof-Wilkans (spr.)

del. SSO Roman Walewski

Protokolant: st. sekr. sądowy Karolina Majchrzak

po rozpoznaniu w dniu 5 lipca 2018 r. w Poznaniu

sprawy **W. O.**

przeciwko **Wojskowemu Biuru Emerytalnemu w Z.**

o wysokość emerytury

na skutek apelacji Wojskowego Biura Emerytalnego w Z.

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 16 lutego 2017 r. sygn. akt IV U 1383/16

oddala apelację.

del. SSO Roman Walewski	SSA Dorota Goss-Kokot	SSA Katarzyna Schönhof-Wilkans
-------------------------	-----------------------	--------------------------------

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25.03.2016 r., znak: (...), Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w Z. przyznał wnioskodawcy W. O. emeryturę wojskową od dnia 1.03.2016 r. w kwocie 5.116,21 zł.

W odwołaniu od powyższej decyzji wnioskodawca W. O. argumentował, że podstawa wymiaru świadczenia powinna wynosić 74,80%.

Wyrokiem z dnia 16 lutego 2017 r. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, w sprawie o sygn. akt IV U 1383/16, zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił, iż zwiększenie świadczenia emerytalnego wnioskodawcy W. O. z tytułu okresów pełnienia służby wojskowej na froncie lub w strefie działań wojennych wynosi 15%.

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu I instancji stanowiły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

W. O. wniosek o ustalenie prawa do emerytury złożył w organie rentowym w dniu 15.03.2016 r., w związku ze zwolnieniem z zawodowej służby wojskowej w dniu 29.02.2016 r.

Decyzją z dnia 25.03.2016 r., znak: (...), Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w Z. przyznał wnioskodawcy W. O. emeryturę wojskową od dnia 1.03.2016 r. w kwocie 5.116,21 zł. Podstawa wymiaru świadczenia wynosi 6.885,88 zł, natomiast procentowy wymiar przysługującej emerytury to 74,30% z uwzględnieniem zwiększenia o 13,50% wymiaru emerytury podstawowej z tytułu pełnienia służby w strefie działań wojennych. Wyplata świadczenia emerytalnego została zawieszona od 1.03.2016 r. do 28.02.2017 r. ze względu na pobieranie 12-to miesięcznego świadczenia.

Odwołujący W. O. pełnił nieprzerwanie służbę wojskową od 23.09.1993 r. do 29.02.2016 r. Wnioskodawca pełnił służbę w strefie działań wojennych w okresach: od 9.02.2005 r. do 31.07.2005 r., od 21.02.2007 r. do 11.09.2007 r., od 4.02.2009 r. do 2.08.2009 r., od 21.08.2009 r. do 25.10.2009 r., od 12.04.2011 r. do 29.10.2011 r.

W przypadku służby w strefie działań wojennych każdy rozpoczęty miesiąc służby powoduje podwyższenie podstawy wymiaru świadczenia, niezależnie od tego, ile dni w tym miesiącu służba była pełniona. Ilość rozpoczętych miesięcy za okres pełnienia przez W. O. w strefie działań wojennych wynosi:

- za okres od 9.02.2005 r. do 31.07.2005 r. – 6 miesięcy,
- za okres od 21.02.2007 r. do 11.09.2007 r. – 8 miesięcy,
- za okres od 4.02.2009 r. do 2.08.2009 r. oraz od 21.08.2009 r. do 25.10.2009 r. – 9 miesięcy,
- za okres od 12.04.2011 r. do 29.10.2011 r. – 7 miesięcy.

Świadczenie emerytalne wnioskodawcy należy zwiększyć o 15% (30 miesięcy x 0,5%). Tym samym podstawa wymiaru świadczenia winna wynosić 75,80%.

Mając na uwadze powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał wniesione odwołanie za zasadne.

Określając podstawę prawną wyroku Sąd I instancji przytoczył treść art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, zgodnie z którym emeryturę podwyższa się o 0,5% podstawy wymiaru za każdy rozpoczęty miesiąc pełnienia służby na froncie w czasie wojny lub w strefie działań wojennych.

Z kolei § 4 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 lipca 2011 r. w sprawie szczegółowych warunków podwyższania emerytur wojskowych stanowi, że emeryturę wojskową podwyższa się o 0,5% podstawy wymiaru za każdy rozpoczęty miesiąc pełnienia służby w strefie działań wojennych w polskich kontyngentach wojskowych wydzielonych z Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej lub przez kierowanych do pełnienia służby w tej strefie z polskich przedstawicielstw wojskowych oraz polskich zespołów łącznikowych przy organizacjach międzynarodowych i międzynarodowych strukturach wojskowych albo bezpośrednio z organizacji międzynarodowych, międzynarodowych struktur wojskowych i obcych jednostek wojskowych.

Zgodnie również z treścią § 26 ust. 1 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 lutego 2012 r. w sprawie trybu postępowania i właściwości organów w sprawach zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych oraz uprawnionych członków ich rodzin (Dz. U. z 2012 r., poz. 194) przy obliczaniu wysługi emerytalnej sumuje się poszczególne okresy o jednakowym procentowym wskaźniku, obejmujące lata, miesiące i dni. Sumę dni zamienia się na miesiące, przyjmując za miesiąc trzydzieści dni kalendarzowych. Sumę miesięcy zamienia się na lata, przyjmując pełne 12 miesięcy za jeden rok. W końcowym podsumowaniu okresy niepełnych miesięcy nie są uwzględniane, z wyjątkiem okresów, o których mowa w art. 15 ust. 3 w/w ustawy.

Spór w niniejszej sprawie dotyczył, jak wyjaśnił Sąd Okręgowy, sposobu liczenia okresów służby w strefie działań wojennych w kontekście obliczania podstawy wymiaru emerytury wojskowej.

Dla właściwej oceny prawidłowości zaskarżonej decyzji, a tym samym na okoliczność ustalenia okresu pełnienia przez wnioskodawcę służby w strefie działań wojennych, a także jaki jest w konsekwencji wskaźnik procentowy podstawy wymiaru świadczenia, Sąd I instancji dopuścił dowód z opinii biegłej sądowej z zakresu rachunkowości.

Z dokonanych przez biegłą ustaleń wynikało, że strona pozwana w zaskarżonej decyzji o przyznaniu emerytury wojskowej błędnie ustaliła okres pełnienia służby wnioskodawcy w strefie działań wojennych w łącznym wymiarze 27 miesięcy.

W ocenie Sądu I instancji organ rentowy błędnie wskazywał natomiast, iż sposób liczenia wysługi emerytalnej, a tym samym okresów pełnienia zawodowej służby wojskowej w warunkach szczególnych, określa § 26 ust. 1 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z 21.02.2012 r.

Jak wyjaśnił Sąd orzekający, przepis art. 15 ust 3 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz przepis § 26 ust. 1 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z 21.02.2012 r. nie są ze sobą zgodne. Minister Obrony Narodowej nie był organem uprawnionym do uregulowania tej materii, do czego mocą art. 15 ust. 6a ustawy zastrzeżona została właściwość Rady Ministrów. Stosownie do zapisów art. 15 ust. 6a ustawy Rada Ministrów miała kompetencje do określenia w drodze rozporządzenia szczegółowych warunków podwyższania emerytury, o których mowa w ust. 2 i 3. Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej, jako przepis wykonawczy, nie mogło regulować materii, która nie była przedmiotem ustawy, bowiem traci wówczas swój wykonawczy charakter stając się samodzielnym źródłem prawa. Zastosowanie w niniejszej sprawie winien znaleźć art. 15 ust. 3 cyt. ustawy, jako przepis wyższy rangą, oraz rozporządzenie Rady Ministrów z 15.07.2011 r.

Oznacza to, że w przypadku służby w strefie działań wojennych każdy rozpoczęty miesiąc służby powoduje podwyższenie podstawy wymiaru świadczenia, niezależnie od tego ile dni w tym miesiącu służba była pełniona. Biegła sądowa podkreśliła przy tym, iż ustawodawca nie doprecyzował sposobu liczenia służby w strefie działań wojennych. Interpretując zatem przepisy ustawy zgodnie z ich literalnym brzmieniem należy przyjąć, że rozpoczęty miesiąc służby wojskowej to miesiąc kalendarzowy.

Wobec powyższego biegła dokonała ustalenia okresu pełnienia przez W. O. służby w strefie działań wojennych, uprawniającego do zwiększenia świadczenia o 0,5%, który wynosi za okres służby:

- od 9.02.2005 r. do 31.07.2005 r. – 6 miesięcy,

- od 21.02.2007 r. do 11.09.2007 r. – 8 miesięcy,

- od 4.02.2009 r. do 2.08.2009 r. oraz od 21.08.2009 r. do 25.10.2009 r. – 9 miesięcy,

- od 12.04.2011 r. do 29.10.2011 r. – 7 miesięcy.

Wobec tak przedstawionych ustaleń biegła wskazała, iż świadczenie emerytalne wnioskodawcy należy zwiększyć o 15% (30 miesięcy x 0,5%). Tym samym podstawa wymiaru świadczenia winna wynosić 75,80%.

Biegła wydała opinię uzupełniającą, w której podtrzymała swoje stanowisko i podkreśliła jeszcze raz, iż w przypadku służby w strefie działań wojennych każdy rozpoczęty miesiąc służby powoduje podwyższenie podstawy wymiaru świadczenia, niezależnie od tego ile dni w tym miesiącu służba była pełniona.

Sąd Okręgowy podzielił powyższe ustalenia oraz wnioski zawarte w opinii biegłej z dziedziny rachunkowości, uznając, że łącznie służba wojskowa wnioskodawcy w strefie działań wojennych trwała 30 miesięcy i z tego tytułu należy podwyższyć podstawę wymiaru emerytury o 15%.

Mając powyższe względy na uwadze, Sąd I instancji orzekł o zmianie zaskarżonej decyzji, na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

Apelację od powyższego orzeczenia wywiódł pozwany wojskowy organ rentowy, zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego, tj.:

1) art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 10.12.1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że jeżeli żołnierz pełnił służbę wojskową na froncie lub w strefie działań wojennych, np. od 21.02.2007 r. do 11.09.2007 r., to jego emeryturę zwiększa się o 8 miesięcy (luty-wrzesień), podczas gdy organ rentowy, nie pomijając tych rozpoczętych (krańcowych) miesięcy, uwzględnia faktyczny okres jej pełnienia, co daje 6 miesięcy i 19 dni;

2) § 4 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15.07.2011 r. w sprawie szczegółowych warunków podwyższania emerytur wojskowych, poprzez jego błędną wykładnię polegającą na nieuprawnionym zawyżaniu podstawy wymiaru emerytury wojskowej za każdy rozpoczęty miesiąc pełnienia służby na froncie lub w strefie działań wojennych w sposób powodujący przyjęcie pełnienia służby, np. w miesiącu lutym przez pełny miesiąc, podczas gdy faktycznie wnioskodawca pełnił ją przez 8 dni, a we wrześniu 11 dni;

3) § 26 ust. 1 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 21.02.2012 r. w sprawie trybu postępowania i właściwości organów w sprawach zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin poprzez jego niezastosowanie, podczas gdy przepis ten określa końcowy sposób ustalenia łącznej wysługi emerytalnej.

Uzasadniając apelację, skarżący wskazał, że w jego ocenie biegła ograniczyła się w swojej opinii do powołania przepisów mających w sprawie zastosowanie, dokonując ich interpretacji, co nie należało do jej roli. Sąd I instancji bezkrytycznie zaakceptował wydaną w sprawie opinię. Zdaniem natomiast apelującego, w odniesieniu do okresów służby w strefie działań wojennych, okresy niepełnych miesięcy są uwzględniane jako pełne, ale dopiero jeżeli wystąpią w końcowym podsumowaniu. Dokonując swoich ustaleń organ rentowy uwzględnił każdy rozpoczęty miesiąc pełnienia służby, nie pomijając niepełnych miesięcy, ograniczając się jednak do rzeczywistego okresu pełnienia służby w strefie działań wojennych. Nie zgodził się z orzeczeniem Sądu Okręgowego, który podwyższył podstawę wymiaru emerytury W. O. w ten sposób, że rozpoczęte miesiące uwzględnił jako całe i w sposób nieuzasadniony zawyżył okres przebywania w strefie działań wojennych.

Wskazując na powyższe, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się niezasadna, a apelującemu organowi nie udało się podważyć prawidłowości skarżonego rozstrzygnięcia.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była wysokość emerytury wojskowej ubezpieczonego. W. O. domagał się podwyższenia wymiaru procentowego wysługi w związku z rzeczywistym okresem pełnienia przez niego służby wojskowej w warunkach szczególnych w kolejnych okresach od lutego 2009 r. do października 2011 r.

Odpowiadając na sformułowane w apelacji organu rentowego zarzuty, podnieść trzeba, że sposób obliczenia okresów służby odwołującego W. O. w strefie działań wojennych, zastosowany przez Sąd I instancji, jest prawidłowy.

Sporne było, czy pozwany prawidłowo zastosował przy ustaleniu wysokości emerytury ubezpieczonego przepis art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 10.12.1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015, poz. 330), zgodnie z którym emeryturę wojskową podwyższa się o 0,5% podstawy wymiaru za każdy rozpoczęty miesiąc pełnienia służby na froncie w czasie wojny lub w strefie działań wojennych, oraz przepis § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15.07.2011 r. w sprawie szczegółowego warunków podwyższania emerytur wojskowych (Dz. U. z 2011 r. Nr 159, poz. 946), wydanego na podstawie art. 15 ust. 6a powyższej ustawy, który stanowi, iż emeryturę wojskową podwyższa się o 0,5% podstawy wymiaru za każdy rozpoczęty miesiąc pełnienia służby:

- 1) na froncie w czasie wojny w Wojsku Polskim, polskich formacjach wojskowych w kraju lub za granicą;
- 2) w strefie działań wojennych w polskich kontyngentach wojskowych wydzielonych z Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej lub przez kierowanych do pełnienia służby w tej strefie z polskich przedstawicielstw wojskowych oraz polskich zespołów łącznikowych przy organizacjach międzynarodowych i międzynarodowych strukturach wojskowych albo bezpośrednio z organizacji międzynarodowych, międzynarodowych struktur wojskowych i obcych jednostek wojskowych.

Z kolei zgodnie z treścią § 26 ust. 1 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 lutego 2012 r. w sprawie trybu postępowania i właściwości organów w sprawach zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych oraz uprawnionych członków ich rodzin (Dz. U. z 2012 r. poz. 194), wydanego na podstawie delegacji ustawowej zawartej w treści przepisu art. 37 ustawy z 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, przy obliczaniu wysługi emerytalnej sumuje się poszczególne okresy o jednakowym procentowym wskaźniku, obejmujące lata, miesiące i dni. Sumę dni zamienia się na miesiące, przyjmując za miesiąc trzydzieści dni kalendarzowych. Sumę miesięcy zamienia się na lata, przyjmując pełne 12 miesięcy za jeden rok. W końcowym podsumowaniu okresy niepełnych miesięcy nie są uwzględniane, z wyjątkiem okresów, o których mowa w art. 15 ust. 3 w/w ustawy z 1993 r.

Za niedopuszczalne Sąd II instancji uznaje określenie szczegółowych warunków obliczania podstawy wymiaru emerytury wojskowej – w kontekście uwzględniania i sposobu obliczenia okresów pełnienia służby na froncie w czasie wojny lub w strefie działań wojennych – w drodze ww. rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej, wydanego w oparciu o przepis art. 37 ustawy z 1993 r. Delegacja do uregulowania tej kwestii wynika bowiem wprost i jedynie z treści przepisu art. 15 ust. 6a pkt 4 tej ustawy, który to przepis wskazuje jednocześnie, iż podmiotem właściwym do wydania stosownego aktu wykonawczego jest Rada Ministrów, a nie konkretny minister.

W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 15.07.2011 r. w sprawie szczegółowych warunków podwyższania emerytur wojskowych, w jego § 4 ust. 1, powtórzono treść przepisu art. 15 ust. 3 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin. Słusznie więc wskazał Sąd I instancji, że skoro ustawodawca nie doprecyzował sposobu liczenia służby w strefie działań wojennych, to przepisy te należy interpretować zgodnie z ich literalnym brzmieniem, a więc przyjmować, że każdy rozpoczęty miesiąc służby wojskowej powoduje podwyższenie podstawy wymiaru świadczenia, niezależnie od tego, ile dni w tym miesiącu służba była faktycznie pełniona.

Delegacja ustawowa z art. 37 odnosi się natomiast do określenia trybu postępowania i właściwości organów w sprawach zaopatrzenia emerytalnego, jak też sposobu i terminów wypłaty świadczeń z tego zaopatrzenia, a zatem do wydania przepisów wykonawczych o charakterze stricte proceduralnym. Delegacja, o jakiej mowa w art. 15 ust. 6a ustawy zaopatrzeniowej, mając na uwadze zbiór wszystkich wskazanych w pkt. 1-4 tego artykułu okoliczności faktycznych, które winny być rozpatrywane w indywidualnych sytuacjach ubezpieczonych żołnierzy zawodowych, upoważniała wskazany tam podmiot do wydania – inaczej niż powyżej – przepisów materialnych. Wydane na podstawie art. 37 ustawy z 1993 r. rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z 2012 r. swoim § 26, zawierającym wskazania co do sposobu obliczenia wysługi emerytalnej, a więc co do kwestii o charakterze bezsprzecznie materialnoprawnym, wykracza poza materię, jaka mocą ww. przepisu rangi ustawowej została przekazana do uregulowania temu ministrowi. Prócz tego godzi się też zauważyć, że rozporządzenie z 2012 r. zostało wydane przez organ niższej rangi w stosunku do tego, o którym traktuje norma kompetencyjna z przepisu art. 15 ust. 6a ustawy z 1993 r., co nie może pozostawać bez wpływu przy konfrontacji obu omawianych aktów wykonawczych, w kontekście oceny doniosłości i pierwszeństwa stosowania tych regulacji.

Powyższe rozważania dowodzą, że podstawą rozstrzygnięcia w zaskarżonej decyzji nie mógł być przepis § 26 ust. 1 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 lutego 2012 r. w sprawie trybu postępowania i właściwości organów w sprawach zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych oraz uprawnionych członków ich rodzin. Do wyliczenia zwiększenia z tytułu pełnienia służby w strefie działań wojennych należy wprost stosować art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 10.12.1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin w zw. z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15.07.2011 r. w sprawie szczegółowego warunków podwyższania emerytur

wojskowych. Dwa ostatnio wymienione przepisy odmiennie regulują sposób obliczania wysługi emerytalnej. Istotną jest przy tym zasadnicza różnica pomiędzy tymi dwoma przepisami, bowiem przepisy ostatnio wymienione (art. 15 ust 3 ustawy z dnia 10.12.1993 r. i § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15.07.2011 r.) nakazują podwyższać emeryturę za każdy rozpoczęty miesiąc pełnienia służby na froncie w czasie wojny lub w strefie działań wojennych, niezależnie od ilości dni pełnienia służby w danym miesiącu, zaś przepis § 26 ust. 1 rozporządzenia z 2012 r. wyjaśnia, w jaki sposób winno się obliczać wysługę emerytalną, wskazując na konieczność sumowania poszczególnych okresów i zamianę sum dni i miesięcy kolejno na pełne miesiące i lata. Jeżeli pozostają niepełne miesiące, to nie podlegają już one zaliczeniu do wysługi emerytalnej i nie powodują, że rozpoczęty w ten sposób kolejny miesiąc prowadzi do podwyższenia emerytury. W końcowym podsumowaniu okresy niepełnych miesięcy nie są bowiem w ogóle uwzględniane, chyba że są to okresy pełnienia służby na froncie w czasie wojny lub w strefie działań wojennych, wtedy pozostałe niepełne miesiące, po zsumowaniu całego okresu zgodnie z § 26 rozporządzenia, traktuje się jak miesiąc.

Reasumując, Sąd Okręgowy nie naruszył wskazanych w apelacji przepisów art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 10.12.1993 r. ani § 4 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15.07.2011 r., natomiast § 26 ust. 1 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 21.02.2012 r., z uwagi na wydanie go z przekroczeniem upoważnienia ustawowego wskazanego w art. 37 ustawy z 1993 r., a także ze względu na objęcie jego treścią materii już uprzednio uregulowanej w ww. rozporządzeniu Rady Ministrów i uregulowanie jej w sposób odmienny, w ogóle nie powinien znaleźć zastosowania w niniejszej sprawie.

Mając na uwadze powyższą ocenę prawną, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację Wojskowego Biura Emerytalnego w Z. od zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego.

del. SSO Roman Walewski	SSA Dorota Goss-Kokot	SSA Katarzyna Schönhof-Wilkans
-------------------------	-----------------------	--------------------------------